

GODINA POSLIJE IZBORA: IZMEĐU DVA NACIO I SDP-SDA BLOKA

Zlatko Dukić

PRIJE TAČNO GODINU, ODMAH IZA IZBORA, NA OVOM MJE-stu je isti autor prognozirao promjene nabolje. Djelimično, bio je u pravu. Većim dijelom, nije pogodio – ni on, ni birači, koji su se nadali izlazu iz višegodišnje sumorne, nacionalnim podjelama opterećene, skupo plaćane i ružičastih perspektivna lišene situacije... Godinu kasnije, slika je oštrija, jasnija i, nažalost, depresivnija: od Dejtona nikad složenije prilike, nikad dublja kriza, sve tvrdokorniji nacionalistički stavovi, zahtjevi i ultimatum, sve u interesu “svog naroda” – a protiv interesa svih i države BiH.

Netačno je, čak neumjesno tvrditi da se tako nešto nije očekivalo: da se, unatoč nešto drukčijim rezultatima oktobarskih opštih izbora iz 2010. godine, mogao desiti početak promjene dotadašnjeg stanja u Bosni i Hercegovini – stanja u kome su na vlasti tri nacionalna bloka, predvođena “liderima” tri konstitutivna naroda. Ispostavilo se, nažalost, tačnim ono što se poodavno govori i što se mora uzimati u obzir pri iole ozbiljnijem i analitičnijem razmišljanju o našim (ne)prilikama – da postoje tri vrste ljudi: optimisti, pesimisti i oni koji su dobro obaviješteni.

Ovi posljednji su, nasuprot i optimistima i pesimistima, predskazivali da će vrlo teško proći nastojanje Socijaldemokratske partije BiH da, na krilima relativne izborne pobjede, razbije okoštalu tronacionalnu strukturu i načini odlučujući korak ka budućoj, *građanskoj* koncepciji vlasti u državi. Odveć tvrd orah su bili (i ostali) nacionalno uspaljeni dobitnici glasova na izborima – u Federaciji HDZ-ovi, a u Repu-

blici Srpskoj SNSD sa poslušnim satelitima – da bi se to lako, jednostavno i brzo izvelo.

ISTA META, DRUGO ODSTOJANJE

Trinaest mjeseci kasnije, zato i imamo ono što se, biranim riječima, zove pat-pozicijom (nema Vijeća ministara, državna vlast je još u tzv. tehničkom mandatu, a u tri federalna kantona takođe nema vlasti). Mnogo jasnijim i nama razumljivijim vokabularom, to se mora nazvati novom potvrdom gluposti, neodrživosti i besperspektivnosti nacionalno ušančenog koncepta vlasti. U prevodu: imamo istu metu, samo malo drukčije odstojanje... Što nekima jeste, a drugima još nije postalo (ne zna se ka' će biti) jasno.

Ne pomaže to što se, izgleda, dobar broj nas može svrstati u one koji su s tim (odavno!) načisto. Ne pomaže, jer su uticajni, moćniji, silniji, na vrijeme kupljeni i "drogirani" oni koji i dalje "ginu" u borbi za svoj narod, kuneći se u njegov interes, a zapravo – čuvajući svoje bisage, svoju računicu. Ukratko, čuvajući svoju kožu od posljedica onoga što bi kad-tad trebalo da bude reperkusija zbog talentovano "dugih prstiju" i mučkanja drugih vrsta.

Prilično otužno, a zapravo depresivno, djeluje to što je "ispucana" serija razgovora lidera pobjedničkih partija, tokom 2011. godine, s neveselim septembarskim epilogom u Brčkom. Em se nije desilo ništa od željenog i očekivanog, em je, ipak, očekivano moralo biti to da se dogodi fijasko.

Tvrdokorni, nepopustljivi, inadžijski, a zapravo kapric-stavovi, očekivano SNSD-a i, pogotovo, oba HDZ-a, koji ni za dlaku ne popuštaju u insistiranju na tome da samo njihova (jednog i drugog HDZ-a) stranačka "licenca" bude ulaznica za legitimno predstavljanje be-ha Hrvata, nije "pila vode" proljetos u formiranju federalne vlasti. Vlada Federacije je zato, po HDZ-ovim aršinima, nelegalna, ne priznaju je, čak špic-igrači ove opcije (poput izvjesnog Ćosića, premijera Zapadno-hercegovačkog kantona), smatraju da se protiv nje – ni manje, ni više – treba

boriti (kao protiv najljućeg neprijatelja?!). U kantonima s hrvatskom većinom, zvanim županije, isti slučaj. Koplja se još lome.

Na državnom nivou, HDZ-ovi – uz izdašnu asistenciju, u vidu političko-nacionalnog terciranja iz Banjaluke (od SNSD-a i brižno angažovanog njegovog vlasnika) – bi se, najvjerovatnije, na kraju ipak mogli dočepati traženog i očekivanog ulova. No, pitanje je šta se iza toga krije i koja se cijena, ispod žita, utvrdila, ne bi li se – ako bude sreće, do kraja 2011. godine – dobila državna vlada.

NAJGORE OD DEJTONA DOSAD

U međuvremenu, štošta s izdogađalo. Ekonomski smo na korak do bankrota. Svjetska recesija nas je skoro dotukla, pa se ispostavilo ne samo otužno pogrešnim, već i drastično tupim to što je, dobro se sjetiti, prije tri godine, doktor ekonomskih nauka, profesor univerziteta, a usput i predsjedavajući Vijeća ministara BiH Nikola Špirić – "umirivao" javnost tvrdnjom da će recesija mimoići našu zemlju. Znamo kako nas je to i po kojoj cijeni "mimoišlo" – i u političkom, i u privrednom i u opšt društvenom, a naročito moralnom pogledu (gladni, nezaposleni, izgubljeni ljudi).

Početkom oktobra, Evropska komisija je Bosni i Hercegovini dala dosad najlošiju godišnju ocjenu. Dakle, tropa. To je, uz sve drugo, i razlog više za tvrdnju, ne samo domaću, da se, na isteku 16. postdejtonske godine, nalazimo u najozbiljnijoj političkoj, društvenoj i ekonomskoj krizi – od rata do danas. Nije to trebalo da nam kaže i da nas "prosvjetli" Brisel, da bismo znali šta smo, gdje smo i šta bi sve moglo da nas čeka – umjesto fraza o evroatlantskim integracijama i putu ka Evropi.

Ono što je, pri tome, ne manje važno, jeste to što odgovore na ova i slična pitanje ne znaju oni koji bi to morali znati, jer smo ih birali. I koji su za to bezobrazno dobro plaćeni. Iz naših džepova. Bratija u Parlamentu BiH, recimo, uglavnom je u ulozi protagonista paradno-svađalačkih i estradno-političkih

igrokaza, u kojima se jalovo lome koplja, zao-
bilaze prave teme i presipa iz šupljeg u prazno.
Naravno, sve “u ime naroda” i zarad njego-
vog interesa. To što su se zbile neke inovacije
(osvježjenja) u strukturi poslanika i u kadrov-
skom rasporedu snaga, pa poslije izbora obe-
ćavale prave promjene – odavno smo objesili
mačku o rep. Računica nam je bila pogrešna.
Od gotovine ispade veresija, dakle.

Posljednje vijesti, koje su nas snažle
početkom jeseni, govore o tome da ne samo
nema rješenja, ni u vidu nagovještaja, već
– da nekome zaista odgovara da što duže
budemo u stanju “ni na nebu, ni na zemlji”.

POLITIČKO-DIPLOMATSKI MANEKENI

Nije, pri tome, nikakvo čudo što besprizor-
nim nacionalnim blokovima, hrvatskom i srp-
skom – konkretno, odgovara to stanje *nesta-
nja*, kako bi se u prvi plan što lakše istakli
“argumenti” o nemogućnosti i, dakle, neo-
drživosti ove države. Čudi, ali još više brine
to što se međunarodni faktori – prije svega
“svileni” Valentin Incko, u vidu šefa OHR-a
i, odnedavno Peter Sorensen, u obliku vlog
predstavnik Evrope, praktično ne miješaju
u svoj posao. Nigdje ih. Kao da su mane-
keni političko-diplomatskog profila: niti
se oglašavaju u vezi s očajnim kašnjenjem
naših reformi, niti preduzimaju išta povodom
ocjene Evropske komisije. Zavukli se u svoje
urede (mišje rupe), uredno broje dane man-
data i, naravno, sve to dobro naplate. Jasno im
je da se bez njih ne može, jer su tako odlučili,
kao što znaju da im, za razliku od nas, vrijeme
u svakom pogledu ide naruku.

Prvobitno koliko-toliko suvisla, čak obe-
ćavajuća fraza o tome da će “domaći lideri
riješiti probleme” i da će “međunarodna
zajednica pristati na sve što domaći lideri
dogovore”, vremenom se toliko ofucala, da je
– postala nepojamna glupost. Jer, da su htjeli i
mogli, domaći lideri bi se odavno dogovorili,
još prije dvadeset godina. Pošto to nisu htjeli i
mogli, prvo su odlučili da malo ratuju, a onda,
satjerani u dejtonske bukagije, nastavili rat –
mirnim, političkim sredstvima.

I tako, evo, već 16 godina. Onaj kome
to, i ovdje i van ove zemlje još nije jasno, za
svako je žaljenje. I, naravno, za odgovarajuće
stručno, *kliničko* posmatranje. U istu grupu
potencijalnih pacijenata, mogli bi se svrstati
i oni koji nastavljaju s primjenom – s jedne
strane – duplih aršina prema nama i našim
prilikama, te – s druge strane – oni koji izjed-
načavaju odgovornost, ponašanje, krivicu i
neozbiljnost (nesposobnost) političkih likova
u ovoj zemlji. Sklonost ka uopštavanju, gene-
ralizaciji i jednakom doziranju kritike, dosad
nas je preskupo koštala, a biće još i skuplje.
To ne vide samo brojni političko-diplomat-
ski slijepci, naročito strani. Njima i te kako
ide naruku to da ovo stanje *nestanja* potraje
što duže i da krivi budu svi – osim njih, kako
bi se učinilo da im je uloga nezamjenjiva. A
samo njihovo prisustvo – nešto što nam je kao
Božje davanje i potrebno kao vazduh.

POVRATAK U PROŠLOST?

To savršeno odgovara i čitavoj plejadi doma-
ćih mutikaša iz nacionalnih blokova. Neza-
visno od toga kako se zovu, a i ptice na grani
znaju njihove adrese i imena, oni uporno i
uspješno nastavljaju urednu antidržavnu,
antibosanskohercegovačku i antizdravora-
zumsku politiku. Na sitnim i manje sitnim
pitanjima, to se praktično dokazuje sva-
kodnevno. U politici, u radu obično jedva
sklepanih organa vlasti, u kulturi, sportu, u
medijima, itd.

Nacionalistička pomama se, štoviše, još
i širi, u odnosu na ono što smo imali done-
davno. U posljednje vrijeme, osobito se to
vidi u ponašanju mladačkih jurišnika nacio-
nalizma – na sportskim terenima. Biće da su
uredno za to pripremljeni kod kuće, u školi,
na ulici, u prigodnom društvu, pa su jedva
dočekali da se “dokažu”. Fašistička pomama,
u novom ruhu, ali ne manje opasnom obliku,
gotovo je stekla pravo građanstva. Naravno,
lako joj je to, osokoljena je, uz sve drugo, i
višegodišnjim upornim odbijanjem srpskog
poslaničkog bloka u Parlamentu BiH da se
usvoji zakon o zabrani neofašističkih i svih

drugih ekstremnih organizacija. Kako da to taj blok (Majkićka, Kalabić, Jovičić-Slavuj itd.) izglasa, kad je, manje-više, i sam stasao, nadahnut je i “oplemenjen” onim što bi takav zakon trebalo da zabrani? A što, tobože nezainteresovano, “demokrate” iz HDZ-ova, sa strane podržavaju. Jer se, izgleda, neki od njih i sami “nalaze” u onom što bi takvo, civilizaciji primjereno zakonsko rješenje moglo imati za cilj.

Duboko i sve oštrije *podijeljeno* (jedino to još nije slučaj s vazduhom, a ni sa zrakom, jer nije izmišljen način da se to postigne), naše društvo se, dakle, ovog trenutka nalazi na tački, sa koje je lakše i brže moguć povratak u predcivilizacijsku prošlost, nego čak i samo mali iskorak naprijed – makar i u maglovitu, nejasnu, a izvjesnu budućnost.

U *prošlosti* vuku, jer se samo tamo mogu osjećati kao ribe u vodi, nacionalistički mračnjaci, čija maska demokrata i boraca za vlastiti narod – odavno predstavlja neuvjerljivu, zrakopraznu šarenu lažu, kojoj, nažalost, birači još vjeruju.

Budućnosti su okrenuti oni koji bi da se od ove zemlje učini sastavni dio Evrope – ma kako i ma koliko nesigurne i poljuljane aktuelnim ekonomskim havarijama (Grčka, Španija, Irska, Portugal, Italija...).

U političko-stranačkom smislu, najbliži personifikaciji takvih snaga, ovdje su SDP i SDA. Ali, nemoćni, usamljeni, nasuprot bloku dva nacionalna koncepta, koji “argumente” imaju u odavno ofucanim, iskompromitovanim i do blamaže neubjedljivim faktima: da Bošnjaci hoće majorizaciju, da hoće unitarnu BiH, da žele podcijeniti i podrediti druga dva naroda. Apsurdno je i daleko od svake logike, pa zato na granici bezumnog, kad tako nešto kaže niko drugo do Banjaluka – koja je središte najunitarnije evropske “države”, poslije Bjelorusije i koja licemjerno drugima maše prijetnjama – koje je sama usavršila do perfekcije. I koja, pride, građanski kocnept države, na kome počiva Evropa, kad god joj to zatreba – isuče kao prijetnju nacionalnim interesima, položaju naroda i njegovim potrebama.

Stoga smo,eto, bliže prošlosti, nego budućnosti. Stoga se zabrinjavajuće veliki broj, naročito mladih, “napaja” na iščašenoj prošlosti, a ne na onome što bi nam moglo biti evropsko sutra. I stoga se čini da su skromni, gotovo nikakvi izgledi za to da se aktuelni, već trinaestomjesečni postizborni duel između dva nacionalna i SDP-SDA bloka uskoro okonča vedri-
nom i ružičastijom perspektivom.

IPAK MOGUĆE SUTRA

To ne znači da se ovim tekstom želi podgrizati defetizam i malodušnost. To samo znači da njegov autor spada u red dobro informisanih, nasuprot konvencionalnim optimistima i pesimistima. I još znači da rješenje postoji, ma koliko se smatra problematičnim i neprihvatljivim. U rukama je – najprije – ljudi u ovoj zemlji, ali i – neizbježno – u pomoći Evrope i svijeta. Samo *zajedno*, samo udruženim snagama, nikako tako što će svijet čekati da domaći lideri urade ono što je nemoguće – da se dogovore.

U suprotnom, nastaviće se ova ubitačno zamorna, depresivna, vrlo skupa i očajnička “rovovska borba” dva koncepta, dva pogleda na svijet i na budućnost ove zemlje: s jedne strane, “ukopani” nacionalisti, zažagreni u svom mitomanskom i isključivom pogledu na sebe i na svijet oko sebe, a s druge promotori i nosioci građanskog koncepta suvereniteta čovjeka i ljudi, humanističke vizije (i varijante) civilizacije, u kojoj nije presudno to kako se zovem, kom “stadu” pripadam i kako se zove Bog kome se molim – već to kakav sam, kako radim, koliko sam uvažen, koliko znam i šta činim.

Ta, na prvi pogled idealistička, gotovo utopijska solucija izlaza iz ovog sumornog, deprimirajućeg, iole vidljivijih perspektiva lišenog našeg, bosanskohercegovačkog sutra – ipak nije nemoguća i nedostižna. Od ljudi zavisi i za razum je vezana.

Pod jednim “sitnim” uslovom, doduše: da ljudi ima dovoljno i da razuma ne nedostaje onoliko koliko sada fali.

Tuzla, 2. 11. 2011.